

Etika, profesionalita a práce s informacemi

PV080

Vašek Matyáš

Počítačová etika

- *Etika* – systém morálních principů a pravidel chování.
- *Počítačová etika* – aplikace systémů morálních hodnot a pravidel chování na práci s počítači.
- Užitečné články (dále také využity):
  - A. Hönigová – článek seriálu Bezpečnost pro všechny, soukromí pro každého – ComputerWorld 1997
  - Libor Miloš – bak. práce FI (2000)
- Pravidla a principy – linky v IS

Počítačová etika

- Cílem je identifikovat otázky a formulovat odpovědi na otázky k morálnímu podkladu činů a zodpovědnosti jedince (v oblasti IT).
- Změny v technologiích => změny ve společnosti.

Motto (Saji Baba)

- Věda bez lidskosti je marná a nebezpečná.
- Výchova bez charakteru je marná a nebezpečná.
- Ekonomie bez morálky je marná a nebezpečná.

Motivace chování (Don Parker)

1. Úroveň zákona a předpisů (strach z trestu, vynucení).
2. Úroveň konvencí (profesní kódy, dobrovolné atestace ap.).
3. Úroveň morální (zvyky okolí, zkušenosti).

Lze morálce naučit?

- Když někomu něco dělám, vadilo by mi, kdyby (mně nebo osobě blízké) to dělal někdo jiný?
- Když nějaký čin zvažuji, co se tak zeptat těch, na které to bude mít dopad?

Pohledy

- Pohled vlastníka: já rozhoduji o využití
- Pohled uživatele: používám cizí majetek
- Hacking: informace patří všem
  - Případně i zařízení na jejich zpracování. (!?)

Informace vs. věc

- Kopírování triviální.
- Originál stejný jako kopie.
- Kopírování (obvykle) netriviální.
- Originál (obvykle) lze zjistit.

Etické a profesní kodexy

- ACM – Code of Ethics and Professional Conduct
- IEEE – Software Engineering Code of Ethics and Professional Practice

Člen ACM se zavazuje

- Přispívat společnosti a slušné lidské existenci.
- Zabraňovat poškození druhých.
- Být čestným a hodným důvěry.
- Být férovým a zabraňovat diskriminaci.
- Ctít autorská práva, včetně copyrightu a patentu.
- Vytvářet dobrou pověst duševnímu vlastnictví.
- Respektovat soukromí druhých.
- Ctít důvěrnost.
- ...

IEEE – principy SW inženýra (I)

1. Vykonávat svou činnost v souladu s veřejným zájmem.
2. Pracovat tak, aby co nejlépe vyhověl zájmům zaměstnavatele nebo zákazníků v souladu s veřejným zájmem.
3. Jistota, že dílo a spojené úpravy splňují nejvyšší možné standardy.
4. Zajistit čestnost a nezávislost ve svých odborných odhadech.

IEEE – principy SW inženýra (II)

5. Vedoucí pracovníci by měli podporovat etický přístup k vedení vývoje a údržbě softwaru.
6. Odborníci by měli podporovat čestnost a dobrou pověst své profese shodně s veřejným zájmem.
7. Slušnost a podpora ostatních kolegů.
8. Zapojení do celoživotního vzdělávání a podpora etického přístupu k profesi.

Pravidla (FI) MU

- Používání sítě v souladu s akademickým, vzdělávacím a výzkumným posláním sítě.
- Vlastní uživatelské jméno. Nepracovat pod cizí identitou.
- Ochrana soukromých dat (hrubé porušení pravidel!).
- Dobrá volba hesla, nezjišťovat hesla jiných.
- Důvěrnost soukromých informací.
- Legální SW.
- Kontrola emocí (až vulgarismů).
- ...

Desatero počítačové etiky

- Computer Ethics Institute
    - http://www.brook.edu/its/cei/overview/Ten_Commandments_of_Computer_Ethics.htm
  - Velmi vyhraněná pravidla
    - Co porušuje administrátor, tvůrce OS/aplikace, vyšetřující?
1. Thou Shalt Not Use A Computer To Harm Other People.
  2. Thou Shalt Not Interfere With Other People's Computer Work.
  3. Thou Shalt Not Snoop Around In Other People's Computer Files.
  4. Thou Shalt Not Use A Computer To Steal.

5. Thou Shalt Not Use A Computer To Bear False Witness.
6. Thou Shalt Not Copy Or Use Proprietary Software For Which You have Not Paid.
7. Thou Shalt Not Use Other People's Computer Resources Without Authorization Or Proper Compensation.
8. Thou Shalt Not Appropriate Other People's Intellectual Output.
9. Thou Shalt Think About The Social Consequences Of The Program You Are Writing Or The System You Are Designing.
10. Thou Shalt Always Use A Computer In Ways That Insure Consideration And Respect For Your Fellow Humans.

Diskuze – pornografie na internetu

- Primární zodpovědnost za děti mají rodiče.
- Odborníci a stát mají rodiče poučit o problémech.
- Provideři by neměli *přímo* poskytovat pornografii nezletilým.
- Provideři by ale neměli omezovat svobodu těm, kdo již jsou za své činy zodpovědni.

Diskuze – selhání počítače a škoda

- Informace na počítači uchované/upracovávané
- VS
- Poškození počítače jako takového (HW i SW)
  - Je v některých případech správné způsobit škodu na počítači?
  - Ve kterých?

Diskuze – nepovolené kopie SW

- Software někdo vytvořil a chce být odměněn
- VS
- Potřeba jej vyzkoušet před zakoupením
  - Jiný důvod ověření funkčnosti
  - Důvodné podezření z nesprávného postupu tvůrce
  - ...

Diskuze – hacking

- Svobodný přístup k informacím

VS

- Práva vlastníka informací
- Způsobení škod vlastníkovi i třetím osobám

Diskuze – svoboda slova a prezentace nápadů/myšlenek

- Svoboda projevu

VS

- Způsobení škod jinému

...